

IN MEMORIAM

Професор Йорданка Минчева- Стефанова

През 2007 година българската минералогическа общност понесе тежка загуба с кончината на доайена на българската минералогия – професор (ст.н.с. I ст.) Йорданка Минчева-Стефанова. До последните си дни въпреки напредналата си възраст професор Минчева-Стефанова беше активна в своите научни изследвания, които провеждаше с присъщото за нея изключително внимание и прецизност. Една от нейните последни рецензии беше върху доктората на един млад човек, на когото тя даде положителен отзив с отчитане на съответните приноси.

Любовта към природните науки увлича младата Йорданка и веднага след завършване на специалността “Естествена история” в Софийския университет “Св. Климент Охридски” тя успява да постъпи като редовен асистент към катедрата по минералогия и петрография. По-късно, през 1949 г., по покана на акад. Страшимир Димитров тя става един от първите сътрудници на новосформирания Геологически институт към Българската академия на науките, където протича нейният творчески път. Тя е хабилитирана като старши научен сътрудник II степен (доцент) през 1960 г. и като старши научен

сътрудник I степен (професор) през 1973 г. От 1973 г. до пенсионирането си в края на 1988 г. тя е ръководител на Секцията по минералогия към Геологически институт. Продължава да провежда педагогическа дейност като хоноруван преподавател в Софийския университет, където чете лекции по минералогия и кристалография за различни специалности.

Била е на специализации в Фрайбергската минна академия (Германия), в Минната академия в Краков (Полша), в Карловския университет в Прага в Института по физика на твърдото тяло към Академията на науките (Чешка република), както и в Института по геохимия, минералогия и полезни изкопаеми на Руската академия в Москва (Русия).

Основните научни интереси на професор Минчева-Стефанова бяха в областта на кристалохимията, образуването и парагенезите на минералите, както и на генезиса на находищата от стртиформен тип. По отношение на регионалната минералогия тя е отделяла най-много внимание на Маданския руден район в Родопите и на Врачанския руден район в Западна Стара планина. Особено значими са нейните

приноси в изследване на рудните минерали и главно на разпространения и важен за страната сфалерит. Открива в находище Запачица нов за науката арсенатен минерал, който нарича в чест на акад. Страшимир Димитров (1968) страшимирит $Cu_8(AsO_4)_4(OH)_4 \cdot 5H_2O$, като по-късно го установява и в находище Венеца (1992). Този минерал от тези с български адрес е потвърден и открит на най-много места в различни страни по света: Германия (в няколко находища), Швейцария (на няколко места), Словакия, САЩ (в находища от щатите Невада и Юта), Австрия (на няколко места), Великобритания (в Корнуел), Полша (Долна Силезия), Гърция (в Лаврион) и Франция (на няколко места).

Тя е дългогодишен председател на секцията по минералогия към Българското геологическо дружество (1978-1990). Става един от учредителите на Българското минералогическо дружество (1990), на което е член на ръководството, Председател (1997-1999) и Почетен председател (2005). Била е национален представител в Комисията по рудна минералогия към Международната минералогическа асоциация (ИМА), член на Организационния комитет за провеждане на XIII конгрес на ИМА в България и главен редактор на абстрактите и трите тома с материали на конгреса. За своята научна, научноорганизационна и педагогическа дейност тя е била удостоявана с редица национални ордени, юбилейни медали, значки и грамоти.

Професор Минчева-Стефанова е автор на над 120 научни труда, сред които три монографии (“Минералите в България”, 1964, в съавторство; “Sulphide Minerals”, 1981, в съавторство с акад. Иван Костов, преведена на руски език, 1984; “Оловноцинковите находища в България”, 1990, в съавторство), 40 научнопопулярни и отзивни публикации, както на две справочни ръководства (“Геоложки екскурзии в България”, 1960; “Сбирки по естествознание”, 1969) и една биографична книга (“Страшимир Димитров”, 1998, в съавторство). Нейните публикации са били

отпечатвани в реномирани чуждестранни издания в Австрия, Германия (бивши ГДР и ГФР), Русия (бивш СССР), САЩ, Франция и бивша Югославия. Изнасяла е доклади по покана в редица чуждестранни университети: Виена, Марбург, Хайделберг, Севиля, Прага и Щутгарт. Тя е била редовен участник в националните юбилейни научни сесии, включително по линия на Българското геологическо дружество и на Българското минералогическо дружество.

Имал съм щастието да работя в Геологическия институт на Българската академия на науките в периода, когато професор Минчева-Стефанова беше ръководител на Секцията по минералогия. Нейната скромност и такт, съчетани с нейната изключителна ерудиция и научна всеотдайност бяха благоприятната среда за развитие на минералогическата школа у нас. Секцията беше съставена от изявени учени и по-млади специалисти и водеше активен научен живот. Незабравими остават спомените ми при съвместното ни посещение на рудник Седмочисленици с чуждестранен колега, от ентузиазма и енергията, с които тя събираше минерални образци в подземните галерии. Последните десетина години професор Минчева-Стефанова беше посветила основно на два типа изследвания – вторични минерали от медно-полиметалните находища във Врачанския регион и органични минерали от различни проявления в страната. По втората тема по отношение на предоставените от акад. И. Костов, а по-късно и от мен нови минерални проби имахме дълги разговори и обсъждахме съществуващата литература. Тя обосноваваше значението на този вид органична минерализация като нов широко разпространен генетичен тип.

Животът на професор Минчева-Стефанова е пример на път отдаден на науката, на любимата минералогия, а нейните научни публикации ще бъдат еталон на изискани и детайлно представени изследвания за днешните и бъдещите поколения минералоли.

Руслан И. Костов